

Hallitusneuvos Ulla Kumpulainen

27.09.2016

HE 108/2016 vp

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 108/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Sisäministeriö pitää Hallituksen esitystä hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi perusteltuna ja lakiehdotuksen tavoitteita kannatettavina, mutta kiinnittää kuitenkin huomiota seuraaviin asioihin.

Hankintalakiehdotuksessa on hankintayksikön näkökulmasta useita hyviä uudistuksia, jotka joustavoittavat hankintayksikön työtä. Näistä mainittakoon kansallisen kynnysarvon nosto, kansallisten hankintojen vapaampi sääntely, mahdollisuus pyytää täsmennyksiä tarjouksiin, lyhennetyt määräajat ja uudet hankintamenettelyt.

Toisaalta lakiehdotuksen yksityiskohtaisuus ja monimutkaisuus voi aiheuttaa varovaisuutta soveltaa uusia menettelyjä, varsinkin kun lähes kaikissa hankintayksikön tekemissä ratkaisuissa altistutaan valituksille ja vielä laajemmin valvonnalle. Lakiehdotuksen perusteluissa on kattavasti kuvattu sitä, millä tavoin ja mitkä tahot jo nyt valvovat hankintatoimintaa. Sisäministeriön hallinnonalan näkemyksen mukaan valvontaa on jo nyt riittävästi, ja resursseja tulisi suunnata enemmän ohjaukseen ja neuvontaan. Laaja ja yksityiskohtainen sääntely lisää hallinnollista taakkaa hankintayksiköissä ja asettaa kovia paineita hankintahenkilöstön osaamiselle.

Sisäministeriön toimialaan kuuluvan pelastustoimen osalta esitetään seuraavia näkökohtia:

Soveltamisalarajaukset

Lakiehdotuksen 9 §:n (palveluhankintoja koskevat soveltamisalarajoitukset) 1 momentin 11 kohdan mukaan lakia ei sovelleta "liitteessä A tarkoitettuja väestönsuojelua, pelastuspalveluja ja vaarojen ehkäisyä, ensihoitopalveluja ja ensivastetoimintaa koskeviin hankintoihin, joita tarjoavat voittoa tavoittelemattomat järjestöt ja näiden yhteenliittymät.

Ehdotettu sääntely mahdollistaa viranomaisten sopimuspalokuntina toimivien vapaapalokuntien (paloautojen ja niiden miehistön) tarkoituksenmukaisen käytön jatkossakin erityisesti tilanteissa, joissa ambulanssia ei ole saatavissa riittävän nopeasti. Säännös mahdollistaa tarkoituksenmukaisella tavalla järjestöjen käytön myös muutoin pelastustoimessa.

Samaan oikeushenkilöön kuuluvien yksiköiden tekemät hankinnat ja hankinnat toiselta hankintayksiköltä

Pelastustoimen tehtävävolyymistä yli 80 % kohdistuu kiireellisiin ensihoito- ja ensivastetehtäviin. Pelastuslaitosten hoitaessa ensihoito- ja ensivastetehtäviä voidaan pelastustehtäviin sekä ensihoito- ja ensivastetehtäviin käyttää samaa asemaverkostoa, samoja tukitoimintoja, osin samaa henkilöstöä, samoja toimintamalleja ja yhteisiä harjoituksia sekä yhteistä vara- ja suuronnettomuusvalmiutta sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Lakiehdotuksen 15 §:n (hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä) mukaan lakia ei sovelleta tietyin edellytyksin hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään ja lakiehdotuksen 16 §:n (hankinnat toiselta hankintayksiköltä)

27.09.2016

mukaan lakia ei sovelleta tietyin edellytyksen hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut.

Kuten 15 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s.100) todetaan "**samaan oikeushenkilöön kuuluvien yksiköiden tekemää hankintaa ei pidettäisi tässä laissa tarkoitettuna hankintasopimuksena, vaan hankintayksikön oikeushenkilön sisällä tehtynä järjestelyinä.**"

Nykyinen järjestelmä

Voimassa olevan terveydenhuoltolain (1320/2010) 39 §:n 2 momentin mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi järjestää ensihoitopalvelun alueellaan tai osassa sitä hoitamalla toiminnan itse, **järjestämällä ensihoitopalvelun yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen** tai toisen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa taikka hankkimalla palvelun muulta palvelun tuottajalta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että **in-house toiminta** kuntien ylläpitämän pelastustoimen ja kuntien ylläpitämän terveystoimen ensihoitopalveluiden kesken on ollut mahdollista tietyin edellytyksin. Uusi hankintalaki mahdollistaa näin ollen pelastustoimen ja terveystoimen ensihoitopalveluiden synergiaetujen hyödyntämisen jatkossakin.

Tuleva maakuntien järjestelmä

Sisäministeriössä on valmisteltu **luonnos hallituksen esitykseksi pelastustoimen järjestämisestä** ja se on lähetetty lausuntokierrokselle 1.9.2016. Lakiluonnoksen mukaan pelastustoimi on tarkoitus organisoida perustettaviin maakuntiin yhdenmukaisen aluejaon ja järjestämismallin pohjalta sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalveluiden kanssa. Molemmat palvelut tuottaisi sama palvelulaitos. **Lainsäädännöllisellä järjestelyllä pyrittäisiin varmistamaan osaltaan pelastustoimen mahdollisuudet tuottaa ensihoitopalveluita maakunnan sisäisenä toimintana (in-house).**

Yhteenveto pelastustoimen osalta:

Hankintalakiehdotusta voidaan pitää hyvänä, jos sillä varmistetaan pelastustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen viranomaistyönä toteutetut kiireelliset ensihoito- ja ensivastetehtävät in-house toimintana tai hankintayksiköiden yhteistyönä (ilman kilpailuttamista) nykyisen kaltaisesti kunnallisessa järjestelmässä ja tulevassa maakuntajärjestelmässä.

Ehdotus on kannatettava myös siltä osin kuin sillä varmistetaan pelastustoimen järjestöjen käyttö ilman kilpailuttamista (soveltamisalajarajauksena) pelastustoimen ja ensivastetoiminnan tehtävissä.